
NHIỄM TRÙNG NGOÀI DA

HỎI:

Da tôi rất độc, mỗi khi bị đứt tay hay bị trầy trụa đều làm độc và sưng lên có mủ. Ngoài ra móng chân cái tôi cũng hay làm độc, nếu không cắt sát, đầu móng chân cái dễ bị đau nhức và làm mủ. Xin bác sĩ cho biết da hay bị làm độc như vậy là tại sao và chữa trị cách nào?

Trần Văn T.

ĐÁP:

Chứng nhiễm trùng ngoài da như ông tả là do loại vi trùng Staphylococcus gây ra. Vi trùng này thường thấy sống trên da và nếu da bị trầy, bị đứt, vi trùng có thể xâm nhập và gây ra nhiễm trùng ngoài da.

Có 2 loại vi trùng Staphylococcus. Một loại gọi là Staphylococcus coagulase-negative gồm có vi trùng S. epidermidis là vi trùng không gây ra bệnh trên người bình thường và được coi là loại vi trùng cơ hữu của mọi người ai cũng có (normal flora).

Tuy nhiên vi trùng S. epidermidis có thể gây ra bệnh trên những người bị bệnh AIDS hay bị bệnh van tim và ghiền chích choác. Loại khác nữa là S. saprophyticus bình thường không gây bệnh tuy đôi khi có thể làm nhiễm trùng đường tiểu.

Loại vi trùng gây ra bệnh là loại Staphylococcus aureus, thường có ở trong cánh mũi người bình thường (70-90%) và tử đó sống ở trên da. Khi da bị đứt, bị trầy hay trên những người bị bệnh dị ứng da làm vi trùng dễ xâm nhập, vi trùng

Staphylococcus sẽ xâm chiếm vào bên trong và sinh sôi nảy nở. Cơ thể sẽ chống cự bằng cách cho các bạch cầu đa nhân ra ăn các vi trùng Staphylococcus.

Nếu vi trùng quá nhiều, các bạch cầu đa nhân này sẽ chết và sẽ tạo ra mủ vàng, được bọc bằng một lớp sợi tạo ra túi mủ. Nếu bị nặng, vi trùng có thể sẽ chạy ra ngoài các túi mủ và vào máu gây ra nhiễm trùng máu hoặc sẽ theo máu chạy đến xương làm nhiễm trùng xương như ở trẻ con, làm nhiễm trùng phổi, thận, van tim, gan, lá lách hay có thể chạy vào óc làm mủ trong óc.

Phần lớn các trường hợp và ở người bình thường không bị những bệnh nặng hay kinh niên như tiểu đường, AIDS, hay các bệnh làm suy yếu cơ thể khác, vi trùng Staphylococcus aureus chỉ ở ngoài da gây ra nhiễm trùng da.

Vi trùng này xâm nhập các lỗ chân lông hay tuyến mồ hôi dưới da gây ra các bọc mủ như ở nách, ở háng, hay trên mặt, cổ, lưng...Nhiều người hay bị nhiễm trùng ở móng chân vì móng mọc ngược đâm sâu vào thịt, đi đứng va chạm ngón chân cái hay cắt không khéo sẽ làm nhiễm trùng và làm mủ ở ngón chân.

Loại vi trùng Staphylococcus aureus hầu hết kháng lại thuốc trụ sinh Penicillin nên khi bị nhiễm trùng da, dùng Penicillin hay Ampicillin hoặc Amoxicillin đều không có hiệu quả. Để trị nhiễm trùng da do vi trùng này phải dùng trụ sinh có chất chống lại với các phân hoá tố

Penicillinase của vi trùng như Dicloxacillin, Methicillin.

Những người bị phản ứng với Penicillin không dùng được các loại trụ sinh như Dicloxacillin sẽ phải dùng loại khác như Erythromycin, Clarithromycin tuy hiệu quả ít hơn. Nếu bị làm mủ bọc lớn sẽ phải rạch mủ và dẫn mủ ra mới hết bệnh được.

Hiện nay rất nhiều trường hợp vi trùng Staphylococcus đã kháng thuốc với loại Methicillin gọi là MRSA (methicillin-resistant Staphylococcus aureus), phải dùng loại thuốc mới là Linezolid bán dưới tên thương mại là Zyvox loại 400 hay 600mg, uống ngày 2 lần trong 2 tuần mới trị được vi trùng kháng thuốc này.

Điều nguy hiểm với nhiễm trùng da do Staphylococcus aureus là những biến chứng quan trọng như vi trùng chạy vào mạch máu, vào van tim, vào phổi, vào xương. Chữa trị những biến chứng này rất khó khăn và cần phải vào bệnh viện vì đây là những bệnh nặng làm chết được và cần phải truyền thẳng trụ sinh vào máu để chữa rất lâu, có thể cả tháng trời hay hơn nữa.

Ngoài việc gây ra bệnh trực tiếp do vi trùng xâm nhập, Staphylococcus còn có thể gây ra bệnh bằng độc tố (toxin). Thí dụ như nhiễm độc do đồ ăn để dơ có vi trùng Staphylococcus sinh sôi trong đồ ăn và tiết ra độc tố lẫn vào đồ ăn gọi là food poisoning.

Nếu ăn phải những đồ này sẽ bị ói mửa rất nhanh trong vòng từ 2 đến 6 tiếng và bị tiêu chảy. Những người bị nặng có

---

thể phải truyền nước biển để thay thế cho số lượng nước bị mất. Vì do độc tố gây ra nên trụ sinh không có hiệu quả. Thường chỉ bị trong vòng vài tiếng hay một hai ngày sẽ tự khỏi.

Một loại độc tố khác do vi trùng Staphylococcus gây ra nguy hiểm hơn nhiều và có thể gây chết người được. Loại độc tố này gọi là TSST-1 có thể xảy ra nơi một số người đàn bà khi có kinh nguyệt dùng những loại bông nhét tampons để lâu và bị nhiễm một loại vi trùng Staphylococcus độc.

Khi bị độc tố TSST-1 do vi trùng này tiết ra xâm nhập vào máu, người bệnh có thể bị kích xúc, làm suy thận, làm đông máu... và có thể gây ra chết được. Hiện nay, các loại tampons dễ gây ra độc tố của vi trùng Staphylococcus đã bị cấm bán trên thị trường.

Tuy nhiên chứng bệnh do độc tố này vẫn còn xảy ra và nguy hiểm nên đàn bà khi có kinh nên tránh dùng các loại tampons nhét và để lâu để ngừa chứng bệnh do độc tố của vi trùng này.

Về vấn đề phòng ngừa bệnh, vi trùng Staphylococcus sống thường xuyên trên da nên giữ vệ sinh da là điều quan trọng. Truyền nhiễm vi trùng này do tay bẩn nên cần phải rửa tay thường xuyên. Các bệnh ngoài da như mụn mặt, trứng cá nên chữa trị tránh cho vi trùng có chỗ xâm nhập và sinh sôi nảy nở.

Khi bị đứt tay, trầy tay nên dùng các kem sát trùng như Neosporin, Bactroban để trị và ngừa. Nhiều người hay bị lở mũi

và dễ bị nhiễm trùng nên dùng kem sát trùng như Bactroban để bôi mũi.

Những người bị dị ứng da nên chữa dị ứng để tránh da bị quá khô hay bị lở do dị ứng làm vi trùng xâm nhập. Móng chân nếu hay bị đâm vào thịt nên cắt kỹ lưỡng bằng các loại kéo đặc biệt nail clippers để đỡ nhiễm trùng do móng chân.

Ngoài ra những người hay bị nhiễm trùng thường quá có thể phải đi khám nghiệm kỹ lưỡng và làm thử nghiệm đầy đủ để xem cơ thể có bị suy yếu về miễn nhiễm dễ gây ra nhiễm trùng. Những bệnh về miễn nhiễm định bệnh tương đối phức tạp nên cần phải khám chuyên môn để tìm bệnh được chính xác và chữa trị hiệu quả.

BS Nguyễn Đình Phùng
